

Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek
Országos Szövetsége

TÁJÉKOZTATÓ ANYAGOK

TARTALOMJEGYZÉK

- 1. EGYSZERŰSÖDIK A CSALÁDTÁMOGATÁSOK ÜGYINTÉZÉSE ÉS A TANULÓI JOGVISZONY IGAZOLÁSA**
- 2. SZOCHOKEDVEZMÉNY A FOGYATÉKOSSÁGI TÁMOGATÁSBAN VAGY A VAKOK SZEMÉLYI JÁRADÉKÁBAN RÉSZESÜLŐKNEK**
- 3. MIT VÁLASSZAK: ROKKANTSÁGI ELLÁTÁS VAGY ÖREGSÉGI NYUGDÍJ?**
- 4. TUDNIVALÓK A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ GYERMEKEK JOGAIRÓL A KÖZNEVELÉSBEN**
- 5. FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ HALLGATÓK A FELSŐOKTATÁSBAN - TUDNIVALÓK A FELVÉTELIRŐL, TÖBBLETPONTOKRÓL, AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMOKRÓL ÉS A DIÁKHITELRŐL**
- 6. BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK A GYERMEKGONDOZÁSI DÍJ UTÁN ROKKANTSÁGI ELLÁTÁST IGÉNYLŐ SZÜLŐK ÜGYÉBEN**
- 7. A GYERMEKÜKET TARTÓSAN ÁPOLÓ SZÜLŐK IDŐSKORI TÁMOGATÁSA**
- 8. SZÖVETSÉGBEN A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ EMBEREKKEL**

1. Egyszerűsödik a családtámogatások ügyintézése és a tanulói jogviszony igazolása

Az Országgyűlés 2023. június elején fogadta el azt a törvényjavaslat-csomagot, amelynek köszönhetően a jövőben a családok könnyebben kaphatják meg a támogatásokat, és egyszerűsödik a tanulói és a hallgatói jogviszony igazolása is. A módosítás egyik legfontosabb eleme, hogy bizonyos esetekben automatikussá válik a gyermekgondozást segítő ellátás megállapítása. Az új szabályok fokozatosan lépnek hatályba: egyes rendelkezéseket júliustól 1-től, míg másokat szeptember 1-től, 2024. január 1-től, 2024. július 1-től, illetve bizonyos szakaszait csupán 2025. január 1-jétől kell alkalmazni. A változásokat cikkünkben foglaltuk össze.

A családi ellátásokkal kapcsolatos változások

2023. július 1-től érvényes változások

Változott a családi pótlék megosztása: a Polgári törvénykönyv szülői felügyeletet érintő változásai miatt módosul a családi pótlék 50-50 százalékos megosztásáról szóló szabályozása, annak érdekében, hogy a különélő szülők egyike is benyújthassa a megosztás iránti kérelmet. Eddig a családi pótlék megosztására kizárólag a szülők együttes kérelme alapján kerülhetett sor, abban az esetben, ha a szülők közös nyilatkozatot csatoltak arról, hogy a gyermek gondozásáról, neveléséről saját háztartásaikban felváltva gondoskodnak.

Anyasági támogatás esetén új szabály teszi lehetővé, hogy a vér szerinti apa is jogosulttá váljon az anyasági támogatásra, ha az anya elhunyt az igénylés előtt, és az apa gondoskodik a gyermekről.

2024. július 1-től érvényes változások

Az **anyasági támogatás** és a **családi pótlék** megállapítása hivatalból fog történni a kórházban született, Magyarországon élő, magyar állampolgár újszülött esetén, ha ezt a szülő nem utasítja vissza. Jelenleg még a szülő által benyújtott kérelem alapján állapítják meg az anyasági támogatás és a családi pótlék esetén is a jogosultságot. A rendelkezés hatályba lépését követően nem lesz

szükség külön kérelem benyújtására, a hatóság az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (EESZT) útján elektronikusan kapja meg az ellátások megállapításához szükséges adatokat.

Gyermekgondozást segítő ellátás, a GYES esetén az eddigi kérelemre induló eljárás helyett az ellátás megállapítása szintén hivatalból induló eljárás keretében fog történni azon szülő esetében, aki gyermeke után GYED-re volt jogosult és a gyermekgondozási díjra való jogosultság a gyermek 2., ikergyermekek esetén a 3. életévének betöltésével szűnt meg.

A Magyar Államkincstárnál bevezetett fejlesztés lehetővé teszi, hogy **ügyfélkapus tárhelyre küldjék az eljárás során keletkező hivatalos iratokat** (igazolás, határozat, stb.) akkor is, ha az eredeti kérelem papíralapú volt, de csak abban az esetben, ha az ügyfélnek van ügyfélkapus elérhetősége, és nem zárta ki ezt a kapcsolattartási módot. Ez a jogalkotó elképzelése szerint kényelmesebb és gyorsabb ügyintézészt biztosít az ügyfeleknek, valamint csökkenti a hatóságok postaköltségét.

Az elektronikus ügyintézés fejlődése miatt, ha érdemes élni az ügyfélkapu regisztrációval mindazoknak, akik eddig még nem tették meg.

A tanulói és hallgatói jogviszony igazolásával kapcsolatos szabályok

A tanulói és hallgatói jogviszony igazolásával kapcsolatos legfontosabb változásokat már 2023. szeptember 1-től alkalmazni kell.

Így a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosítása szerint a tankötelezettség alatt – vagyis annak a tanévnek a végéig, amelyben a tanuló a 16. életévét betölti – a tanulói jogviszony igazolása nem kérhető a tanulótól, kivéve törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott eseteket. Ilyen eset lehet például, hogy a külföldön tanuló árvaellátásban részesülő gyermek a képzésben való részvételt az oktatási intézmény által kiállított igazolással igazolja.

A tankötelezettség lejártát követően a tanuló diákigazolvánnyal igazolhatja jogviszonyát, amennyiben az szükséges.

Ha a tankötelezettség időtartama alatt a tanulói jogviszony igazolása bíróság, vagy közigazgatási hatósági eljárásban szükséges, a bíróság vagy a hatóság megkeresheti a tanulói jogviszony igazolása céljából az oktatási hivatalt.

A nemzeti felsőoktatási törvény alapján szintén elegendő lesz – meghatározott kivételekkel – a hallgatói jogviszony érvényes diákigazolvánnyal való igazolása. Például a családi pótlék összegének megállapításakor lehetőség van azt a gyermeket is figyelembe venni, aki után a szülő már nem jogosult a családi pótlékra, de köznevelési intézmény tanulója vagy felsőoktatási intézményben, első felsőfokú szakképzésben részt vevő hallgató, aki rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik. Ekkor elegendő lesz a hallgatói jogviszonyt diákigazolvánnyal igazolni.

Ha bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásában szükségessé válik a hallgató jogviszonyának igazolása, a bíróság vagy a hatóság szintén az Oktatási Hivataltól kérheti a jogviszony igazolását.

A szociális hozzájárulási adót és szakképzést érintő változások

A szociális hozzájárulási adóról szóló törvény rendelkezéseit a köznevelési törvény rendelkezéseivel összhangban módosították, ezért a tanulmányokat folytató tanuló, hallgató jogviszonyát diákigazolvánnyal igazolja a szocho kedvezmény igénybevétele során.

A szakképzésről szóló törvényben is rögzítésre kerül, hogy a tankötelezettség időtartama alatt a tanulói jogviszony igazolása – meghatározott kivétellel – a tanulótól nem kérhető. A tankötelezettség lejártát követő tanévtől a tanuló a tanulói jogviszonyát érvényes diákigazolvánnyal igazolhatja.

Ugyanaz a szabályozás abban az esetben, ha a tankötelezettség időtartama alatt a tanulói jogviszony igazolása bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásában szükséges: a bíróság vagy a hatóság megkeresheti a tanulói jogviszony igazolása céljából a szakképzési államigazgatási szervet.

2. Szochokedvezmény a fogyatékosági támogatásban vagy a vakok személyi járadékában részesülőknek

A MEOSZ által megfogalmazott javaslattal összhangban a fogyatékosággal élő személyekre nézve kedvezően változott a megváltozott munkaképességű személyek utáni szochokedvezmény. Az új szabályok alapján a fogyatékosági támogatásban vagy a vakok személyi járadékában részesülő személyeknek is jár a megváltozott munkaképességű személyek után érvényesíthető szochokedvezmény. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal tájékoztatása alapján a szochokedvezmény igénybevitelével kapcsolatos tudnivalókat cikkünkben foglaltuk össze.

A 2023. augusztus 1-jétől hatályos rendelkezés (a szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény (Szocho tv.) 13. § (3) bekezdés c) pontja) lehetővé teszi, hogy a fogyatékosági támogatásban vagy a vakok személyi járadékában részesülőként megváltozott munkaképességű személyt munkaviszonyban foglalkoztató kifizető és egyéni vállalkozó is saját maga után érvényesíthesse a kedvezményt.

A szochokedvezmény megilleti a közkereseti társaságot, a betéti társaságot, a korlátolt felelősségű társaságot, a közös vállalatot, az egyesülést, az európai gazdasági egyesülést, a szabadalmi ügyvivői irodát, a szabadalmi ügyvivői társaságot, az ügyvédi irodát, a közjegyzői irodát, a végrehajtói irodát, az egyéni céget is az olyan megváltozott munkaképességű tagra tekintettel, aki után szochót fizetnek.

A kedvezmény a fogyatékosági támogatás vagy vakok személyi járadékának folyósítását igazoló határozattal érvényesíthető. (Szocho tv. 13. § (5) bekezdés)

A NAV tájékoztatója szerint a fogyatékosági támogatásban vagy vakok személyi járadékában részesülő személyek utáni szochokedvezményt először

- a kifizető a 2023. augusztusi 2308 jelű bevallásban,
- a vállalkozói jövedelem szerinti adózást alkalmazó egyéni vállalkozó az augusztusi 2358 jelű bevallásban,
- az átalányadózó egyéni vállalkozó pedig a III. negyedévről benyújtandó 2358 bevallás 2358-AT-02 és AT-03 lapján

szerepeltetheti.

3. Mit válasszak: rokkantsági ellátás vagy öregségi nyugdíj?

Írásunkban azt mutatjuk be részletesen, hogy a rokkantsági ellátásban részesülő személynek mit érdemes tennie a nyugdíjkorhatár betöltésekor. Többek között olyan kérdésekre keressük a választ, hogy mikor és hogyan kérhető az öregségi nyugdíj, a nyugellátás megállapítása esetén meg kell-e szüntetni a munkaviszonyt, illetve változik-e az érintett személy munkajogi megítélése.

A rokkantsági ellátás az öregségi korhatár betöltésekor nem vált át automatikusan öregségi nyugdíjjá. A rokkantsági ellátás azonos összegben való öregségi nyugdíjként történő továbbfolyósítását kizárólag az 1955. január 1-je előtt született, rokkantsági ellátásban részesülő személyek kérhették/kérhetik a nyugdíjbiztosítási hatóságtól.

Az 1955. január 1-je után született rokkantsági ellátásban részesülőknél az öregségi nyugdíj megállapítását kérniük kell, amelynek összege nem fog megegyezni a rokkantsági ellátás összegével, mivel a teljes életpálya hosszát és az 1988-tól elért átlagkeresetet veszik figyelembe.

Tudnivalók az öregségi nyugdíj igényléséről

A teljes öregségi nyugdíj jogosultsági feltételei

A teljes öregségi nyugdíj megállapításának két feltétele van:

- az öregségi korhatár betöltése (kivéve a nők kedvezményes 40 jogosultsági idő alapján történő nyugdíjazása esetén) és
- legalább 20 év szolgálati idő megszerzése.

A biztosítási jogviszony megszüntetése 2018. július 26-tól nem feltétele az öregségi nyugdíj megállapításának. Tehát nem kell abbahagyni a munkavégzést az öregségi nyugdíj megszerzése érdekében.

Az öregségi résznyugdíjhoz 15 év szolgálati idő megszerzése szükséges, ez annyiban tér el a teljes nyugdíjtól, hogy összege a nyugdíj legkisebb összege, azaz 28 500 forint alatt is megállapítható. Míg az öregségi teljes nyugdíj összege nem lehet kevesebb 28 500 forintnál.

Hogy kaphatok öregségi nyugdíjat rokkantsági ellátás helyett?

Az öregségi nyugdíj kizárólag az erre szolgáló formanyomtatványon kérhető. A nyomtatvány benyújtható:

- személyesen, a lakóhely vagy tartózkodási hely szerint illetékes fővárosi, vármegyei kormányhivatal ügyfélszolgálatán;
- postán, a borítékra a címzett kormányhivatal nevét és a 1916 Budapest egységes postacímet kell ráírni;
- elektronikusan, az elektronikus azonosítással rendelkező személyek a www.magyarország.hu honlapon.

A személyes vagy postai úton történő benyújtás esetén kitöltendő formanyomtatvány elérhetősége:

https://magyarország.hu/kapcsolodo_dokumentum/oregsegi_nyugdij_nok_kedvezmenyes_nyugdija_rogzitett_nyugdij_korhatar_elotti_ellatas_tancmuveszeti_eletjaradek_atmeneti_banyaszjaradek_igenylese/

A formanyomtatvány kitöltésekor figyelni kell az öregségi nyugdíj megállapításának időpontjára. A nyugdíj legkorábban attól a naptól állapítható meg, amelyen valamennyi jogosultsági feltétel teljesült: az igénylő a nyugdíjkorhatárt betöltötte (a születés időpontja) és rendelkezik a húsz év szolgálati idővel. Ezt követően bármely időpontot megjelölhet igénylő a nyomtatványon, amely időponttól a nyugellátás megállapítását kéri.

Továbbá az igény visszamenőleg legfeljebb hat hónapra benyújthatóérvényesíthető, ha azon a napon a jogosultsági feltételek teljesülnek. Ez azt jelenti, hogy az ellátás az igény benyújtását megelőző hatodik hónap első napjától megállapítható.

Magyarországon nincs nyugdíjkényszer, így nem kötelező azonnal igényelni a nyugellátást, amint az igénylő betölti a nyugdíjkorhatárt és rendelkezik húsz év szolgálati idővel. Érdemes a szolgálati idő hosszáról előre tájékozódni, erre célra szolgál a nyugdíjbiztosítási adategyeztetési eljárás. Az eljárást a nyugdíjbiztosítási hatóság hivatalból vagy az érintett személy kérelmére indítja el. Ennek keretében tisztázzák a magyar szolgálati időt, a nők kedvezményes öregségi nyugdíjához szükséges jogosultsági időt, a karkedvezményre jogosító időt és a járulékfizetés alapjául szolgáló jövedelmeket, kereseteket, és rögzítik a nyilvántartásban nem szereplő adatokat (tanulmányi idő, például egyetemi, főiskolai évek).

Az adatok tisztázásának célja, hogy a nyugdíj megállapításakor már olyan, az érintett személy által is megismert és elfogadott adatok álljanak rendelkezésre, amelyek a nyugdíjra való jogosultság, és annak összege megállapításához szükségesek. Az adategyeztetési eljárással a következő lapszámban részletesebben fogunk foglalkozni.

Kevesebb lett az öregségi nyugdíj, mint a rokkantsági ellátás összege. Mit tehetek?

Az igénylő az öregségi nyugdíj pontos összegét csak akkor tudja meg, amikor megkapja az nyugdíjmegállapító határozatot. Előfordulhat, hogy a megállapított öregségi nyugdíj összege alacsonyabb, mint a folyósított rokkantsági ellátás összege, ezért az igénylő mégsem az öregségi nyugdíjat szeretné kérni.

Ebben az esetben lehetősége van a nyugdíjról lemondani.

A lemondásnak szigorú határideje van, a hatósággal a megállapító határozat véglegessé válását követő tizenöt napon belül van lehetőség közölni a nyugdíjról való lemondást. Ekkor az igénylő a rokkantság ellátását kapja tovább. Továbbá lemondás esetén természetesen a már felvett nyugellátást, nyugdíj előleget vissza kell fizetni.

Munkavállalás nyugdíjasként vagy rokkantsági ellátottként

Rokkantsági ellátásban részesülő keresőtevékenységének szabályai

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban, azaz rehabilitációs ellátásban vagy rokkantsági ellátásban részesülők korlátozás nélkül vállalhatnak munkát ellátásuk folyósítása mellett.

A rokkantsági ellátásban részesülő munkavállalók szempontjából nagyon fontos szabály, hogy 2023. január 1-jétől ők már nem tartoznak a nyugdíjas munkavállalók közé. Ez azért kedvező szabály, mert munkáltatójuk a felmondást köteles megindokolni és a többi munkavállalóval azonos módon jogosultak végkielégítésre.

A rokkantsági ellátás összegéből társadalombiztosítási járulékot nem vonnak, ezért a folyósítás időtartama nem minősül szolgálati időnek.

A rokkantsági ellátás mellett végzett munkával szerzett kereset után társadalombiztosítási járulék és szociális hozzájárulási adót kell fizetni, így a munkavégzéssel szolgálati idő szerezhető.

Öregségi nyugdíjban részesülő keresőtevékenységének szabályai

Az öregségi nyugellátásban részesülők a nyugdíjuk mellett korlátlanul folytathatnak keresőtevékenységet.

A nyugdíjas munkavállalók keresete járulékmentes, nem kell fizetniük a 18,5% mértékű társadalombiztosítási járulékot, és az őket foglalkoztató is mentesül a nyugdíjas keresete után a 13% szociális hozzájárulási adó alól.

Fontos tudni, hogy ha a nyugdíjas közalkalmazottként, köztisztviselőként dolgozik, nyugdíjának folyósítása szünetel. Ez azt jelenti, hogy mindaddig, amíg a nyugdíjas közalkalmazott vagy köztisztviselő, a nyugdíját nem kaphatja meg. Ha a közalkalmazotti, köztisztviselői munkája megszűnik, a nyugdíját az időközi emelésekkel növelten ismét megkapja. Kivétel e szabály alól, ha a nyugdíjas a szociális és gyermekvédelem területén, vagy a köznevelésben dolgozik, ekkor a nyugdíját és a fizetését is megkapja.

4. Tudnivalók a fogyatékossgal élő gyermekek jogairól a köznevelésben

Alábbi írásunkban azoknak a különleges bánásmódot igénylő (sajátos nevelési igényű) gyermekeknek, tanulóknak a köznevelésben történő ellátásáról ejtünk szót, akik a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékossg együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek.

A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló ellátása mikortól és mi alapján történhet?

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulóknak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, **hogy igényjogosultságát megállapították.** A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A szakértői bizottság tehát a szakértői véleményben javasolja, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló az óvodában, iskolában milyen ellátásban részesüljön, az adott fejlesztést hol és kinek és hetente hány órában kell elvégeznie. Az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz a sajátos nevelési igény típusának és

súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök szükségesek.

A fenntartó (önkormányzat) az óvodában heti tizenegy órás időkeretben köteles megszervezni a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) gyermekek fejlesztő pedagógiai ellátását, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkoztatását. A BTMN-es gyerek fejlesztésének megszervezése az iskola kötelessége, azonban az **utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat megszervezése és működtetése az illetékes tankerületi központ feladata.**

Mentesség egyes tantárgyakból, speciális elbírálási szabályok

A sajátos nevelési igényű tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az igazgató mentesíti az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő, a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól. Az érettségi vizsgán bizonyos tantárgyak helyett a tanuló - a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint - másik tantárgyat választhat.

A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló részére a felvételi vizsgán indokolt esetben biztosítani kell a **hosszabb felkészülési időt**, az írásbeli vagy szóbeli felmérésen biztosítani kell az iskolai tanulmányai során általa használt, **megszokott eszközöket**, a vizsga szervezésével alkalmazkodni kell az **adottságaihoz**.

Az utazással kapcsolatos kérdések

A gyermek, tanuló részére ellátást nyújtó köznevelési, illetve szakképző intézmény a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló és kísérője részére a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezmény igénybevételére jogosító igazolást és utazásnyilvántartó-lapot ad ki. Az ellátást nyújtó köznevelési, illetve szakképző intézmény a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló legfeljebb két fő kísérője részére ad ki igazolást és utazás-nyilvántartó lapot.

A lakóhely, ennek hiányában a tartózkodási hely szerint illetékes települési önkormányzat megtéríti a **kötelező felvételt biztosító óvodába** való utazás **költségeit**, továbbá szükség esetén gondoskodik **kísérő személyről** a gyermek részére, ha az óvoda a településen kívül található, és az óvodába való utaztatást az önkormányzat nem biztosítja. **A kötelező felvételt biztosító iskolába való utaztatásról a fenntartó gondoskodik.**

Fontos, hogy a szakértői bizottság által kijelölt óvoda, iskola is kötelező felvételt biztosító intézménynek minősül.

Érdekérvényesítés, jogorvoslat

Abban az esetben, ha az óvoda, iskola épülete nem akadálymentes, ha az észszerű alkalmazkodás követelményét elmulasztották, ha a gyermek számára nem jelölnek ki óvodát, vagy iskolát kérés ellenére sem, ha a tanuló nem kapja meg az előírt fejlesztéseket, vagy mentességeket, ha a tanuló lakóhelyén kívül esik a kijelölt intézmény és nem biztosítják számára az utaztatást mindenképpen éljenek panasszal.

Javasoljuk, hogy kérelmükkel először a gyermeket ellátó intézményt keressék meg, amennyiben ez nem vezet eredményre, akkor a problémát írásban jelezzék a fenntartónak. Amennyiben kérelmükre nem kapnak választ, vagy azt elutasítják, akkor ezt követően egy éven belül kérelemmel fordulhatnak az **Oktatási Jogok Biztosához**, (1055 Budapest, Szalay u. 10-14.) vagy az **Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Egyenlő Bánásmódot Felelős Főigazgatósághoz** (1387 Budapest Pf. 40.).

A tankötelezettség megkezdésének halasztása

Cikkünk további részében összefoglaljuk, hogy mit tehet az a szülő, akinek gyermeke 2024. augusztus 31. napjáig tölti be a hatodik életévét azonban azt szeretné, hogy a következő tanévtől - 2024 szeptemberétől - további egy évig még óvodába járjon. A korai tájékoztatás **indoka, hogy a szülőknek tankötelezettség megkezdésének halasztását csak az adott tanévet megelőzően, évközben december közepétől január 18-ig van lehetőségük kérelmezni.**

A gyermek hatodik életévének betöltése után a tankötelezettség megkezdésének halasztását **kizárólag egy alkalommal és egy nevelési évre lehet kérelmezni.** Ha a gyermek augusztus 31. napjáig a hetedik életévét is betölti, a tankötelezettség megkezdése tovább már nem halasztható.

Nem kell kérelmet benyújtani, ha a Pedagógiai Szakszolgálat szakértői bizottsága a sajátos nevelési igény (SNI), illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség (BTMN) feltárásával összefüggésben végzett vizsgálat keretében a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidőn belül (január 18. napjáig) szakértői véleményében javasolja, hogy a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben részesüljön, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ilyenkor a szakértői véleményt az óvodában kell bemutatni.

De mit tehet a szülő akkor, ha az SNI, illetve a BTMN feltárásával összefüggésben végzett vizsgálat keretében a gyermek további egy nevelési évig történő óvodában maradását támogató előzetes szakértői vélemény **kiállítására január 18. napjáig nem kerül sor?**

Hová, meddig lehet beadni az iskolakezdés halasztása iránti kérelmet?

Abban az esetben, ha a szülő szeretné, hogy gyermeke még egy évig óvodában maradjon, akkor a szülőnek **kérelmet kell benyújtania az Oktatási Hivatalhoz** legkésőbb 2024. január 18-án éjfélig. A kérelmet ügyfélkapun keresztül lehet kitölteni és beküldeni vagy postai úton lehet elküldeni (cím: Oktatási Hivatal, Budapest, 1982). A kérelem az Oktatási

Hivatal oldalán (<https://ohtan.oh.gov.hu/>) érhető el a leadási határidőt megelőző időszakban, kb. egy hónapig.

Kérelmet **e-mailben nem lehet** benyújtani. Az e-mailben beküldött dokumentumok alapján a tankötelezettség megkezdésének halasztására irányuló eljárás nem indul meg.

Ki nyújthatja be a kérelmet, mi legyen a kérelemben, hány napon belül döntenek?

A tankötelezettség halasztása iránti kérelmet a szülő/gyám, vagy szülői kérelem hiányában a gyámhatóság nyújthatja be. Amennyiben a szülői felügyeleti jogot a szülők közösen gyakorolják, a kérelmet benyújtó szülő nyilatkozik arról, hogy a kérelemben foglaltakkal a másik szülő egyetért.

A kérelemben amellet kell érvelni, hogy a gyerek még nem iskolaérett, és a legjobb érdeke az, hogy még egy évet az óvodában töltsön. Az iskolaérettséget többnyire a kérelmet követően a pedagógiai szakszolgálat vizsgálja, a kérelem és az esetleges csatolmányok a szakszolgálat döntését segítik. Érdemes a dokumentumok mellett saját szavainkkal előadni, hogy milyen tapasztalataink vannak a gyerekekkel, amik megerősítik állításainkat.

A hivatal 8 napon belül hozza meg a döntését, ha a dokumentumok alapján egyértelműen tud dönteni. Ha további információra, dokumentumokra van szükség vagy szakértőt rendelnek ki, az Oktatási Hivatalnak a kérelem beérkezését követő 50 napon belül kell döntenie. A döntés során az Oktatási Hivatal szakértőként bevonhatja a pedagógiai szakszolgálatot, erre gyakran sor kerül. A döntés végső soron vagy engedélyezi a halasztást, vagy megtagadja azt. Ha az Oktatási Hivatal a kérelmet visszautasítja, közigazgatási pert lehet indítani, ennek a határideje a döntés közlésétől számított **15 nap**. Az eljárás illetéke 30.000 forint.

Ha a gyermeket mégis tankötelesnek nyilvánítják, de a szülő nem szeretné, hogy gyermeke iskolába járjon, akkor lehetséges egyéni munkarend szerint teljesíteni a tankötelezettséget (ez a korábbi magántanulói jogviszony). Az egyéni munkarendre vonatkozó kérelmet az adott tanévet megelőző **június 15-éig** lehet benyújtani az Oktatási Hivatalhoz.

Röviden az óvodakötelezettségről

Az óvodakötelezettség abban az évben kezdődik, amelynek augusztus 31. napjáig a gyerek a 3. életévét betölti. Vagyis, ha a gyerek szeptember elsején vagy azt követően lesz 3 éves, akkor abban az évben nem kell még óvodába vinni. Óvodába az adott nevelési év kezdetétől kell járni, vagyis legtöbbször szeptember elejétől, és ennek legalább napi 4 órának kell lennie.

Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, **aki a felvételétől számított fél éven belül betölti 3. életévét**, feltéve, ha helyben minden 3 évesnél idősebb, nem felmentett gyermeket felvettek és van még szabad hely.

Mentesülhet az óvodakötelezettség alól a gyerek annak a nevelési évnél a kezdetéig, amelyik évben 4 éves lesz. Különös méltányolást érdemlő esetben az 5 éves kor betöltését követő nevelési év kezdetéig mentesülhet a gyerek. Ezt azonban külön kell kérelmezni a **lakóhely szerinti járási hivataltól az adott év április 15-éig**. A felmentés akkor engedélyezhető, ha azt a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja.

Mennyi időre szól a felmentés?

A felmentés mindig **az adott nevelési évre szól**, azaz külön kell kérelmezni 3 és 4, illetve 4 és 5 éves kor között. Az óvodakezdés halasztására vonatkozó kérelem akkor is benyújtható (és érdemben elbírálható), ha már 4 éves elmúlt a gyerek, és korábban már járt óvodába, vagyis az is felmenthető az óvodakötelezettség alól, aki már egy évet végigjárt.

5. Fogyatékossgal élő hallgatók a felsőoktatásban - Tudnivalók a felvételiiről, többletpontokról, az esélyegyenlőségi programokról és a diákhitelről

A fogyatékossgal élő fiatalok és családjaik számára sok esetben jelentős többlet erőfeszítéseket igényel a felsőoktatásba vagy a felnőttképzésbe való bekerülés, illetve az adott képzéssel járó követelmények teljesítése. Jogszabályaink kedvezményeket biztosítanak a fogyatékos fiatalok felsőoktatásba való bekapcsolódásának és részvételének elősegítése érdekében. Ezek célja, hogy támogassák a felsőoktatásban tanuló fogyatékossgal élő hallgatók felkészülését, a tananyagokhoz való hozzájutását, valamint az oktatás minden formájához, továbbá az egyetemi élet részét képező programokhoz másokkal azonos alapon történő hozzáférését. Újdonság, hogy 2023. szeptember 1-től változtak a felvételi eljárással kapcsolatos kedvezmények és az adható többletpontokra vonatkozó szabályok. A következőkben a felvételi eljárással, a többletpontokkal, az esélyegyenlőségi programokkal és a hallgatói hitellel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat és ezek új szabályait foglaljuk össze.

Kedvezmény a felvételi eljárásban

Korábban a fogyatékossgal élő jelentkezőket a felvételi eljárásban megillető kedvezményekről átfogóan a felsőoktatási felvételi eljárásról szóló **423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet (Felvételi eljárásról szóló rendelet)** rendelkezett. A rendelet 24. § (4) bekezdése alapján a fogyatékossgal élő jelentkezőt a felvételi eljárás során ugyanazok a kedvezmények illették meg, mint amelyek a közoktatásról illetve a köznevelésről szóló jogszabályok alapján megillették. Azaz, a felvételi eljárás során ugyanazokat a kedvezményeket tudta igénybe venni a fogyatékossgal élő tanuló, mint amit a középiskolában, például, ha a szakértői bizottság véleménye alapján többlet időre volt jogosult, akkor őt ez a felvételi eljárás során is megillette. **2023. szeptember 1-től azonban a Felvételi eljárásról szóló rendeletnek az igénybe vehető kedvezményekről szóló fenti rendelkezése hatályon kívül került, a 2024-es felvételi időszakban már nem alkalmazható.**

Megmaradt ugyanakkor az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet (Vizsgaszabályzat) által biztosított kedvezmények rendszere, amely az érettségi vizsgára vonatkozóan rendezi a fogyatékossgal élő (ide értve a sajátos nevelési igényű diákokat is) tanulókra vonatkozó szabályokat:

- Ha a tanulót mentesítették az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés, minősítés alól, akkor az adott tantárgy helyett a vizsgázó egy másik, általa választott vizsgatárgyból tehet érettségi vizsgát. (6. § (7) bekezdés)
- A szakértői bizottság szakvéleménye alapján a tanuló kérelmére engedélyezni kell az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását, és biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt.
- Ugyancsak a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a vizsgázó kérelmére, az igazgató engedélye alapján (20. § (7) bekezdés)
 - az írásbeli vizsga letételére meghatározott időt legfeljebb egy órával (60 perc) meg kell növelni,
 - lehetővé kell tenni, hogy a szakértői bizottság szakvéleményében előírt, illetve az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
 - engedélyezni kell, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli beszámolót tegyen, vagy a szóbeli vizsgát írásban teljesítse,
 - a tanuló a vizsgán mentesülhet az értékelés egy vagy több része alól, amennyiben a középiskolában a megfelelő tantárgyból nem mentesítették az értékelés, minősítés egésze alól,
 - a látási fogyatékos, a mozgásszervi fogyatékos tanuló a nyomtatott nem enciklopédikus szótár helyett a szótár digitalizált, világháló-kapcsolattal nem rendelkező változatát is használhatja,
 - mind a szóbeli, mind az írásbeli vizsgán biztosítani kell a fizikai vagy kommunikációs segítséget nyújtó segítő személy, illetve a jelnyelvi tolmács jelenlétét, azzal, hogy a segítő személy, a jelnyelvi tolmács a vizsga értékelésének alapjául szolgáló tevékenységet a vizsgázó helyett nem végezhet el.

Miután a felsőoktatási felvételi során elérhető összpontszám jelentős részben az érettségi vizsgán elért eredménytől függ (lásd: Felvi.hu, [pontszámítás](#)) ezért nagyon fontos, hogy az érettségi vizsgával kapcsolatban a Vizsgaszabályzatban biztosított kedvezmények most is, azaz 2024-től is igénybe vehetők. Ugyanakkor bizonyos esetekben ez nem elegendő. Míg ugyanis eddig az érettségi vizsga volt az egyetlen tantárgyi tudásról számot adó vizsga jellegű megméréstetés a felvételi eljárásban, addig a 2024-es évtől kezdődően **a felsőoktatási intézmények külön felvételi vizsgát is tarthatnak**, amely járhat személyes megjelenéssel, és lehet szóbeli vagy írásbeli vizsga is (Felvételi eljárásról szóló rendelet 19. § (1) c) pont). Miután ez a fajta, az egyetem által szervezett felvételi vizsga nem tekinthető érettséginek, így erre nem vonatkoznak a Vizsgaszabályzatban biztosított rendelkezések. A Felvételi eljárásról szóló rendelet kedvezményekre vonatkozó rendelkezésre, amely az egész felvételi eljárásra vonatkozott – így hatályban léte esetén vonatkozott volna a felsőoktatási intézmények által szervezett külön felvételi vizsgára is – pedig már nem alkalmazható. Azaz, a jelen helyzet szerint **a külön felvételi vizsgát szervező felsőoktatási intézményeken múlik majd, hogy a fogyatékossgal élő**

hallgatók esetében figyelembe veszik-e és biztosítják-e a szakértői bizottság szakvéleményében előírt kedvezményeket.

Bár az általános (pl. diszkrimináció tilalma) elvekből levezethető, hogy a külön felvételi vizsgán is alkalmazni kell a kedvezményeket, azt javasoljuk, hogy érdemes előre tájékozódni, megtudni, hogy a megcélzott felsőoktatási intézmény adott szakja szervez-e külön felvételit, és amennyiben igen, előre tisztázni, hogy hogyan fogják érvényesíteni a fogyatékossgal élő jelentkezőt a szakvéleménye alapján megillető kedvezményeket.

Többletpontok az esélyegyenlőség biztosításának érdekében

A felvételi eljárásban a fogyatékossgra (ide érte a sajátos nevelési igényt is) adható többletpontok tekintetében sem számolhatunk be pozitív változásról. Sajnos a Felvételi eljárásról szóló rendelet „esélyegyenlőség biztosítása” cím alatt található összes rendelkezése (24. §) hatálytalan 2023. szeptember 1-től, ezzel **megszűnt az a szabály is, amely szerint a fogyatékossgal élő jelentkező minden jelentkezési helyén 40 többletpontra jogosult.**

Az új szabályozás szerint a felsőoktatási intézmény által meghatározott intézményi pont adható esélyegyenlőség jogcímén. Az adható pontok minimuma és maximuma felsőoktatási szakképzés, az alapképzés és az osztatlan képzés esetén nincs meghatározva (19. § (1) i) pont). **A felsőoktatási intézmények így saját hatáskörükben dönthetik el, hogy adnak-e, és ha igen hány intézményi pontot a fogyatékossgal élő jelentkezőknek.**

Mesterképzés esetén nem intézményi pontok, hanem többletpontok adhatók, itt a szabályozás nem változott: az esélyegyenlőség biztosítására meghatározott többletpont nem lehet több 10 pontnál, és nem lehet kevesebb 1 pontnál (34. § (4) bekezdés)

Bár az idei felvételi tájékoztató még nem jelent meg, sok felsőoktatási intézmény közzétette már, hogy mire mennyi intézményi pontot ad, így az esélyegyenlőség jogcímén, a [fogyatékossgal tekintettel adható intézményi pontok](#) is megtekinthetők. Nagyon eltérő, hogy az egyes felsőoktatási intézmények hány ponttal segítik a fogyatékossgal élő jelentkezőket: van olyan egyetem, amelyik 10 pontban határozza meg a fogyatékossgal élő jelentkezőnek járó intézményi pontokat, de van olyan is, amely akár 50 pontot ad.

Érdemes ezért ebben a kérdésben is előre tájékozódni! Az intézmények az intézményi pontok esetén elvárják a fogyatékossgal igazolását, ennek módjáról szintén mindig az adott intézménynél tájékozódjanak!

Fogyatékossgal élő hallgató esetében alkalmazható kedvezmények

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény és a végrehajtására kiadott 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet több rendelkezése is foglalkozik a fogyatékossgal élő hallgatók esélyegyenlőségének biztosításával.

Minden felsőoktatási intézménynek rendelkeznie kell olyan tájékoztatóval, amelyből mind az érintett hallgató, mind az oktatók megismerhetik a lehetséges támogatások, kedvezmények

formáit. A tanácsadó rendszer megvalósulhat intézményi és kari fogyatékosügyi koordinátorok személyében, vagy az intézmény által létrehozott fogyatékosügyi központokon, tanácsadó, vagy támogató szolgáltatásokon, vagy az esélyegyenlőségi bizottságokon keresztül.

A fogyatékosággal élő hallgatót akkor illetik meg a kedvezmények, ha rendelkezik szakértői szerv által kiadott szakértői véleménnyel.

Az egyéni sajátosságokat figyelembe véve a felsőoktatási intézmény az alábbi kedvezményeket nyújthatja:

- írásbeli helyett szóbeli vagy szóbeli helyett írásbeli vizsga lehetőség,
- a vizsgák során a nem fogyatékosággal élő hallgatókra megállapított felkészülési, válaszadási időnél hosszabb idő biztosítása,
- a fogyatékoságnak megfelelő segédeszközök, berendezési tárgyak használata,
- tanulmányok alatt és vizsgák során személyi segítő, jelnyelvi, orális vagy jegyzetelő tolmács biztosítása,
- az érthetőség és a megértés szempontjából az előadásokon és vizsgákon az elhangzottak egyidejű írásban való megjelenítése, audiovizuális szemléltetés, pontírás, nagyítás használatának lehetővé tétele,
- vizsgáknál a hallgató várakozási idejének minimálisra csökkentése, a hosszabb időtartamú vizsga több részletben való megtartása, vagy a vizsga helyiségének elhagyása nélküli szünetek alkalmazása,
- a szóbeli vizsgáztatás során hallgatói igény esetén a kérdések leírása, az elvárások és kérdések tisztázása, a feltett kérdések, utasítások megfogalmazásának pontosítása,
- egyéni vizsga engedélyezése,
- mentesítés a manuális készségeket igénylő feladatok alól azzal, hogy az elméleti ismeretek megkövetelhetőek,
- gyakorlati követelmények alóli részleges vagy teljes felmentés, vagy annak más formában történő teljesítése, illetve
- nyelvismeret mérése, vagy annak egy része, illetve szintje alóli mentesítés.

A hosszabb felkészülési időt a nem fogyatékosággal élő hallgatókra megállapított időtartamhoz képest legalább 30%-kal hosszabb időtartamban kell megállapítani.

Az adott felsőoktatási intézmény által biztosított kedvezmények igénybe vételének lehetőségeiről és módjáról érdemes felkeresni az intézmény fogyatékosügyi és esélyegyenlőségi koordinátorát, vagy fogyatékosügyi központját, támogató szolgálatát.

Diákhitel fogyatékosággal élő hallgatók részére

Általános tudnivalók a diákhitelről

A hallgatóknak szóló hitelrendszer célja olyan hozzájárulás biztosítása minden fiatal számára, amellyel esélyt teremt a felsőoktatásban való részvételre, tekintet nélkül a hallgató vagy a családja anyagi helyzetére. A diákhitellel kapcsolatos részletszabályokat a hallgatói hitelrendszerről szóló **1/2012. (I.20.) Korm. rendelet** tartalmazza.

A felsőoktatásban, illetve felnőttképzésben résztvevő hallgatók a tanulmányaik végzéséhez hallgatói és képzési hitelt vehetnek fel.

A **hallgatói hitel** (a továbbiakban: diákhitel) lehet szabad felhasználású, ez a Diákhitel1 vagy az önköltséges képzések díját fedező Diákhitel2. Mindkét esetben az a hallgató jogosult a hitelre, aki

- aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkezik,
- magyar állampolgár,
- 45. életévét nem töltötte be,
- bejelentett lakcímmel rendelkezik.

A **képzési hitel** pedig a felnőttképzésben résztvevők önköltséges képzési díjának kifizetésére szolgál.

A képzési hitelt felveheti, aki

- aktív tanulói vagy felnőttképzési jogviszonnyal rendelkezik,
- 18. életévét betöltött, de az 55. életévét még el nem érő magyar állampolgár,
- bejelentett lakcímmel rendelkezik,
- büntetlen előéletű,
- nincs köztartozása,
- a hiteligénylést megelőzően 12 hónapon át rendelkezett társadalombiztosítási jogviszonnyal (melybe nem számítható be a közfoglalkoztatás és az álláskeresési támogatás igénybevételének időszaka), vagy 12 hónapon keresztül folyamatosan tanulói, felnőttképzési vagy felsőoktatási hallgatói jogviszonyban állt.

Diákhitel1

A Diákhitel1 bármire költhető, és a hallgató igénye szerint havi részletekben vagy félévente egy összegben érkezik meg a diákhitel számlára. A hitel felhasználható többek között lakhatásra, könyvekre, jegyzetekre, tanulást segítő eszközökre, de kultúrára és kikapcsolódásra is.

A hitel összege 15 000-150 000 között lehet havonta, és tanulmányi félévenként akár 750 000 forinthez lehet hozzájutni. A hitel a tanulmányi idő alatt bármikor igényelhető, a kamat pedig 7,99%, a hitelt további költség nem terheli.

Diákhitel2

A Diákhitel2 az önköltséges képzések díjának kifizetésére szolgál, amely kamatmentesen fizethető vissza a felvételtől kezdve. Így a hitelfelvevő annyit fizet vissza, amennyit felvett.

A Diákhitel szintén a tanulmányi idő alatt bármikor igényelhető. A hitelösszege nem lehet több a képzés önköltségi díjának megfelelő összegnél. A Diákhitel2-t az oktatási intézménynek utalják.

Képzési hitel

A képzési hitelként legfeljebb 500 000 forint igényelhető, szakképzés esetében az összeghatár a képzési díj összege. A képzésnek legalább három hónapos időtartamúnak kell lennie. A hitelfelvevőnek a képzési díj legalább 20%-át önerőként kell teljesítenie a szakképző vagy felnőttképző felé. A kért összeget két részletben (felnőttképzésben a tanfolyam kezdetén és félidőben, szakképzésben tanulmányi félévenként) kapja meg az oktatási intézmény. A hitel a képzés kezdő napján vagy azt követően is bármikor igényelhető. A kamat 0%, rejtett költségek nélkül.

Fogyatékossgal élő hallgatókra vonatkozó speciális szabályok

A fogyatékossgal élő hitelfelvevő, akinek többek között rehabilitációs ellátást, rokkantsági ellátást vagy rokkantsági járadékot folyósítanak, ezen ellátásokra való jogosultság időszakára kérheti a **törlesztési kötelezettség szüneteltetését**.

Az a fogyatékossgal élő hitelfelvevő is kérheti a törlesztés szüneteltetését, akinek egészségi állapota 60%-os vagy kisebb mértékű, és a rehabilitációs vagy a rokkantsági ellátásra a biztosítási idő hiányában nem szerzett jogosultságot.

Ebben az esetben a Diákhitel szervezet az egészségkárosodást igazoló jogerős határozat időpontjától – de legfeljebb a kérelem benyújtása évének első napjától – a következő orvosi felülvizsgálat időpontjáig, ilyen időpont meghatározása hiányában 36 hónapig biztosítja a törlesztési kötelezettség szüneteltetését.

A kérelmet a Diákhitel szervezet által e célra rendszeresített nyomtatványon kell benyújtani.

A rehabilitációs ellátásban, rokkantsági ellátásban, vagy rokkantsági járadékban részesülő hitelfelvevőnek a törlesztés szüneteltetésének megállapításához a kérelemhez csatolnia kell:

- az adott ellátást megállapító vagy az ellátás további folyósításáról rendelkező, véglegessé vált határozatot, vagy
- az ellátásban részesülést a legutolsó ellátás folyósítási csekkszelvényvel vagy fizetési számlakivonattal igazolhatja.

Ha a hitelfelvevő az ellátásra való jogosultságot, vagy folyósítást nem igazolja, a Diákhitel szervezet a kérelmet elutasítja.

Az ellátásban nem részesülő, de legalább 60% mértékben egészségkárosodott hitelfelvevő a kérelemhez köteles csatolni másolatban azon határozatot, amellyel a rehabilitációs hatóság a rehabilitációs ellátásra vagy rokkantsági ellátásra irányuló kérelmét kizárólag arra hivatkozva utasította el, hogy a hitelfelvevő meghatározott időtartamú biztosított jogviszonnyal nem rendelkezett.

A **hitelszerződés megszűnik**, ha a hitelfelvevő az orvosi szakvélemény vagy a minősítést végző szakértői bizottság által kiállított szakvélemény szerint nem rehabilitálható, és szakorvosi felülvizsgálat megállapította, hogy rokkantsági állapota maradandóan és véglegesen romlott, egészségügyi felülvizsgálata nem szükséges vagy nem javasolt.

Az egészségkárosodást igazoló véglegessé vált határozatot a Diákhitel szervezethez kell benyújtani.

E megszűnési ok bekövetkezése esetén a hitelfelvevő teljes tartozását a Diákhitel szervezet elengedi.

Nagyon fontos tudni, hogy **az a fogyatékossgal élő személy, aki végleges egészségkárosodásra tekintettel elengedett tartozással rendelkezik, további hallgatói hitelre nem jogosult.**

6. Bírósági döntések a gyermekgondozási díj után rokkantsági ellátást igénylő szülők ügyében

Az Alkotmánybíróság 2022-ben döntött úgy, hogy azok a szülők, akik a gyermekük születését követően igényelnek rehabilitációs vagy rokkantsági ellátást úgy, hogy azt megelőzően csecsemőgondozási vagy gyermekgondozási díjat kaptak, akkor a táppénzhez hasonlóan, korábbi keresetük figyelembevételével jogosultak ezen ellátásokra. Az Alkotmánybíróság döntése kedvező az érintett szülők számára, azonban a gyakorlatban nem minden esetben az AB határozatnak megfelelően alakul a hasonló kérelmek elbírálása. Ezt bizonyítják a MEOSZ-hoz érkező panaszok, melyekből két ügyet kiemelve bemutatjuk, hogyan vehetnek igénybe jogorvoslatot.

Az Alkotmánybíróság 13/2022. (VI. 2.) AB számú határozata szerint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (Mmtv.) havi átlagjövedelemre vonatkozó rendelkezését úgy kell értelmezni, hogy a rokkantsági és rehabilitációs ellátás összegét a gyermekek után járó ellátásokat megelőzően szerzett jövedelmek figyelembe vételével kell megállapítani, az eddig alkalmazott alapösszeg helyett. Így a gyermekgondozási idő alatt egészségkárosodást szenvedett szülő magasabb összegű ellátást kaphat. Az Alkotmánybíróság a döntését egy konkrét panasz kapcsán hozta meg, határozata azonban a hasonló ügyekben eljáró hatóságok és bíróságok számára is kötelező, azt a döntéseik meghozatalakor figyelembe kell venniük.

Jogorvoslat az Alkotmánybíróság döntését követően indult ügyekben

Az egyik ügyben, melyben segítségünket kérték, a szülő a gyermekgondozási díjra való jogosultsága alatt kialakult egészségkárosodása miatt kérte a megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapítását a lakóhelye szerint illetékes kormányhivattaltól. A hatóság az Alkotmánybíróság döntését figyelmen kívül hagyva nem a gyermekgondozást

segítő ellátások előtti havi átlagkereset szerint, hanem az alapösszegeből állapította meg a „D” minősítési kategória alapján adható minimális, 56.460 forint összegű ellátást. A szülő az Alkotmánybírósági döntésről tájékoztató MEOSZ híradások nyomán nem fogadta el a kormányhivatal határozatát. Érdeklődésére a kormányhivatal közölte, hogy az Alkotmánybíróság döntése egyedi ügyben született, ezért azt más ügyben, illetve kérelem esetén alkalmazni nem lehet. Az érintett szülő úgy döntött él a jogorvoslat lehetőségével és a MEOSZ segítségével keresetet nyújtott be a törvényszékhez.

Ügyfelünk keresetlevelében az AB határozatra hivatkozással a törvényszéktől kérte a kormányhivatal jogsértő döntésének megsemmisítését és a hatóság új eljárásra kötelezését. Kereseti kérelmében előadta, hogy az AB jogértelmezéséből következően a csecsemőgondozási díj (CSED), majd a gyermekgondozási díj (GYED) folyósítását megelőzően szerzett jövedelmeit kellett volna figyelembe venni a rokkantsági ellátása kiszámításakor, és ezen értelmezés szerint kéri rokkantsági ellátásának megállapítását.

Hangsúlyozta, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 39. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság döntése mindenkire nézve kötelező. E követelményből következően a hatóság sem értelmezheti másként a határozatban leírtakat, azokat köteles végrehajtani az eljárása során.

A törvényszék ítéletében megállapította, hogy a kereset alapos, ezért a kormányhivatal határozatát megsemmisítette és új eljárásra kötelezte a hatóságot. A bíróság kiemelte, hogy a hatóság határozata nem egyeztethető össze az AB határozatában kifejtett jogértelmezéssel, ezért az jogszabálysértő. A kormányhivatalnak az AB által kimunkált jogértelmezésnek megfelelően immár a CSED, illetve GYED folyósítása előtt elért kereseteket figyelembe véve kell megállapítania a rokkantsági ellátást, akár a „D” minősítési kategória szerint maximálisan adható 169.380 forint összegben.

Jogorvoslat az Alkotmánybíróság döntését megelőzően lezárult ügyekben

A másik esetben az ügyfél gyermeke születését megelőzően évekig kereső tevékenységet folytatott, ennek alapján biztosítási jogviszonyban állt. A gyermek 2016 októberében született meg, így rá tekintettel először CSED-ben, majd 2018 október végéig GYED-ben részesült. Ezt követően 2019 májusában az ügyfél – minthogy az ügyében készült komplex minősítés alapján D kategóriába tartozó megváltozott munkaképességűnek minősül – rokkantsági ellátás megállapítását kérte, melyre 2019 május elsejétől vált jogosulttá. Mivel 2018-ban (az ellátás kiszámítása szempontjából releváns időszakban) GYED-ben részesült, ellátását a kormányhivatal – havi átlagijövedelem hiányában – az akkor irányadó alapösszeg figyelembe vételével számította ki és havi 50.780 forintban állapította meg.

Az ügyfél – miután tudomást szerzett az Alkotmánybíróság fent részletezett jogértelmezéséről – 2022 augusztusában ismét a kormányhivatalhoz fordult és kérte, hogy a korábban minimum összegben megállapított ellátását az alkotmánybíróság által rögzített alkotmányos követelménynek megfelelően vizsgálja felül. Ennek során az ellátást az alapösszeg helyett a GYED, illetve CSED folyósítását megelőző jövedelme alapján számítsa ki, hiszen ez jóval kedvezőbb összegű ellátást eredményezne számára.

A kérelmet a hatóság arra hivatkozással utasította el, hogy az ellátást 2019-ben az akkor hatályos rendelkezések alapján jogszerűen állapította meg és a szabályozás azóta nem változott. A kormányhivatal álláspontja szerint – minthogy az Alkotmánybíróság nem rendelte el határozata visszamenőleges alkalmazását – az alkotmányos követelmény csak a jövőre nézve jelent kötelezettséget a jogalkalmazás során, ezért a korábban meghozott jogerős döntések felülvizsgálatára nincs lehetőség.

Az ügyfél nem értett egyet a hatóság határozatával, illetve ennek kapcsán kifejtett érvelésével, ezért ellene bírósághoz fordult. Keresetlevelében hangsúlyozta, hogy az alkotmánybíróságról szóló törvény alapján, ha az Alkotmánybíróság valamely jogszabály rendelkezésével kapcsolatban alkotmányos követelményt fogalmaz meg, azt az általa folytatott jogalkalmazás, döntéshozatal során valamennyi hatóságnak, bíróságnak érvényre kell juttatnia. Ennek kapcsán maga az Alkotmánybíróság mondta ki egy másik határozatában, hogy az alkotmányos követelményben megfogalmazott jogértelmezés nem csak annak kimondásától kötelező, hanem az adott rendelkezést mindig is a szerint kellett volna értelmezni. Minthogy jelen esetben kérelem alapján eljárás indult az ellátás felülvizsgálata érdekében, a kormányhivatalnak már e jogértelmezés alapján kellett volna döntését meghoznia az ellátás összegének kiszámításakor. Mivel nem ezt tette, döntése nem felel meg az alkotmányos követelménynek, ezért jogsértő és megalapozatlan.

A bíróság a perben osztotta az ügyfél (felperes) álláspontját, ezért ítéletével a hatóság döntését hatályon kívül helyezte és a kormányhivatalt új eljárás lefolytatására, és új határozat meghozatalára kötelezte. Ítéletében a bíróság hangsúlyozta, hogy a hatóság az ellátás felülvizsgálatára irányuló eljárás során jogalkalmazó tevékenységet folytatott, melynek keretei között követnie kellett volna a Mmtv. ellátás összegének kiszámítására vonatkozó rendelkezését érintő alkotmányos követelményben megfogalmazott jogértelmezést.

A kormányhivatal – eleget téve a bíróság ítéletének – az új eljárás alkalmával az ügyfél rokkantsági ellátásának összegét immár a CSED, illetve GYED folyósítását megelőző jövedelmének figyelembe vételével állapította meg, mely a korábbinál jóval kedvezőbb összegű ellátást eredményezett.

Ekét jogeset is jól rávilágít arra, hogy aki a fenti ügyfelekkel azonos helyzetben van, mindenképp érdemes élni a döntés elleni jogorvoslat lehetőségével, ha a hatóság az ellátása megállapításakor, netán a korábban megállapított ellátásának felülvizsgálata során nem az Alkotmánybíróság jogértelmezése alapján hozza meg döntését.

7. A gyermeküket tartósan ápoló szülők időskori támogatása

A tartós ápolást végzők időskori támogatása olyan havonta utalt ellátás, amelyet a hosszú évekig beteg, vagy súlyosan fogyatékos gyermeket ápoló, gondozó szülő kaphat időskorában. A támogatás célja a már öregségi nyugdíjban részesülő

szülőknek anyagi segítség nyújtása. A tartós ápolást végzők időskori támogatásának megállapítását és folyósítását nem zárja ki, ha a szülő részére az öregségi nyugdíj mellett egyidejűleg ápolási díjat, vagy a gyermekek otthongondozási díját is folyósítják. A támogatás igénybevételével kapcsolatos tudnivalókat cikkünkben foglaltuk össze.

Ki kaphatja meg a támogatást?

A tartós ápolást végzők időskori támogatása kizárólag szülőknek állapítható meg. Más családtag akkor sem kaphatja meg, ha beteg hozzátartozójáról gondoskodott hosszú ideig. Továbbá nem jogosult a támogatásra az a szülő, aki nem a gyermeke ápolása miatt részesült ápolási díjban.

A támogatás összege

A támogatás havonta 50.000 forint.

A szülő a jogosultság megállapításának kezdő hónapjára is teljes összegben kapja meg a támogatást.

Melyek a támogatás megállapításának feltételei?

Támogatást az a szülő kaphat, aki:

- öregségi nyugdíjban részesül,
- a gyermekét az öregségi nyugdíjra való jogosultságát megelőzően legalább 20 évig saját háztartásában ápolta – ennek az időszaknak nem kell egybefüggőnek lennie, az ápolási időszakok összeszámíthatók annak érdekében, hogy meglegyen a 20 év,
- Magyarországon élő magyar állampolgár,
- igazolja, hogy az általa ápolta gyermeke a 20 éves ápolási időtartam alatt súlyosan fogyatékosnak tartósan betegnek minősült, és
- az otthoni ápolási időtartam alatt legfeljebb napi 4 órában végzett otthonán kívül keresőtevékenységet, vagy a keresőtevékenységet az otthonában végezte.

Mely időszakok minősülnek ápolási időnek?

Ápolási időnek minősül többek között az az időszak, amelyben a szülő gyermekgondozási ellátásban részesült, így különösen:

- a szülő számára megállapított gyermekek otthongondozási díjának időtartama (GYOD),
- a tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermekre tekintettel megállapított gyermekgondozási segély, gyermekgondozást segítő ellátás (GYES), ápolási díj, emelt összegű ápolási díj vagy kiemelt ápolási díj folyósításának időtartama.

Nagyon fontos tudni, hogy a felsorolt ellátásban való részesülés nem feltétele a támogatásnak.

Más módon is bizonyítható, hogy az ápolat gyermek súlyosan fogyatékosnak vagy tartósan betegnek minősült, és az otthoni ápolás időtartama alatt a szülő legfeljebb napi 4 órában végzett otthonán kívül keresőtevékenységet, vagy a keresőtevékenységet az otthonában végezte.

A 20 év ápolási időbe több gyermek ápolásának időtartama is beszámítható feltéve, hogy ezek nem egymást átfedő időszakok.

A támogatás igénylése

A támogatást a szülő lakóhelye szerinti nyugdíjbiztosítási igazgatási szervként eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnál kell kérni.

A „Tartós ápolást végzők időskori támogatása iránti igény” nyomtatvány megtalálható a kormányhivatalok, kormányablakok ügyfélszolgálatán, továbbá letölthető a kormányhivatal honlapjáról: <https://www.kormanyhivatal.hu/download/a/33/24000/K%C3%A9relem-adatlap.pdf>.

A támogatás iránti igény benyújtható:

- személyesen: a lakóhely vagy tartózkodási hely szerint illetékes fővárosi, vármegyei kormányhivatal ügyfélszolgálatán,
- postán: a borítékra a címzett kormányhivatal nevét és a 1916 Budapest egységes postacímet kell ráírni,
- elektronikusan: az elektronikus azonosítással rendelkező személyek a www.magyarország.hu honlapon a „Nyugdíj” > „Ellátások igénylése” pontban elérhető „Tartós ápolást végzők időskori támogatása iránti igény” nyomtatványon nyújthatják be kérelmüket.

Az igény mellékletei

A hatóság ellenőrzi a folyósítási, az otthoni munkavégzésre és a gyermek otthonában történő ápolására vonatkozó adatokat nyomtatványon feltüntetett következő ellátások esetén:

- az ápolási díj,
- gyermekek otthongondozási díja,
- emelt összegű vagy kiemelt összegű ápolási díj,
- gyermekgondozási segély vagy gyermekgondozást segítő ellátás.

Az elbírálást segíti az alábbi iratok csatolása:

- az ápolási díjra vagy GYOD-ra való jogosultságot megállapító határozat,
- az emelt összegű ápolási díjat, kiemelt ápolási díjat megállapító határozat,
- a gyermekgondozási segélyt vagy gyermekgondozást segítő ellátást megállapító határozat.

Ha a szülő olyan ápolási időt kíván elismertetni, mely alatt a fenti ellátásokban nem részesült, az igény benyújtásával egyidejűleg mellékelni kell:

- a gyermek tartós betegségére, vagy súlyos fogyatékoságára vonatkozó orvosi iratokat, egyéb igazolásokat,
- a gyermek saját háztartásában történő ápolását, gondozását igazoló egyéb dokumentumokat.

Mikortól állapítható meg a támogatás?

A támogatás legkorábban az öregségi nyugdíj megállapításának kezdő napjától állapítható meg.

A támogatást visszamenőleg legfeljebb hat hónapra lehet kérni. Ez azt jelenti, hogy támogatás az igény benyújtásától számított hatodik hónap első napjától megállapítható, ha fent felsorolt jogosultsági feltételek teljesülnek.

Mi a teendő, az igény elutasítása esetén?

Ha a szülő nem ért egyet az elutasító határozattal, akkor ellene 30 napon belül keresetet lehet benyújtani a határozatot hozó hatósághoz, mely a keresetlevelet a lakóhely szerint illetékes törvényszékhez továbbítja.

A keresetlevelet illetékmentesen lehet benyújtani:

- a döntést hozó nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnél, vagy
- ajánlott küldeményként postára adni, vagy
- a keresetlevél elektronikus úton is előterjeszhető. [<https://e-kormanyablak.kh.gov.hu/client> honlapon (IKR rendszer)].

8. Szövetségben a fogyatékossgal élő emberekkel

A kormány a fogyatékossgügyben kiemelten támogatja az akadálymentesítést, és a munkahelyteremtést, mert ez teremti meg az önálló élet alapjait. Ehhez viszont együttműködés kell, együttműködés a civil szervezetekkel. Ezért döntött úgy a kormány, hogy idén plusz segítséget ad, 143 millió forintot ezeknek a szervezeteknek – fogalmazott Fülöp Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár. Az erről szóló tájékoztatót az alábbi linken <https://youtu.be/1fthqhKvV-Y> tekinthetik meg.

Budapest. 2023. november 8.